

Veerviering 24 november: God doet niets

Marcus vertrouwt de lezers toe te leven als de Gezalfde

Derick Baegert ca. 1440 - 1515 Calvarieberg Mc.15,27
olieverf op paneel (230 × 390 cm) — ca. 1475

Welkom en verontschuldigingen

Inleiding

Als we mensen vandaag bezig zien, valt ons op hoe jachtig en gefocust velen streven naar aanzien, bezit en macht. Alsof ieder voor zich elke dag moet vechten om de 'top' te bereiken - waar dan het ultieme geluk verwacht wordt... Ze moeten daar zelf wel voor zorgen, want 'God doet niets'.

Toch zijn er ook andere geluiden van solidariteit, zorg en rechtvaardigheid. Hoe wonderlijk is het als mensen de moed hebben, zich vrijwillig tegendraads in te zetten voor 11.11.11, voor vluchtelingen, voor mensen met minder kansen... Ze moeten die verantwoordelijkheid zelf opnemen want 'God doet niets'.

Ons onderwerp vandaag is uitdagend. Is het zo dat God niets doet? Is de Bijbelse God dan wel te vertrouwen? Marcus heeft daar zo zijn eigen mening over. Moge **zijn** visie en het delen van **onze** zienswijze de hoop, het geloof en de liefde die in ons leeft versterken!

Als start zingen we het jaarlied.
Wat de toekomst ons zal geven

Aanloop naar de lezing

We hoorden in het lied: God gaf ons de lieve aarde... Doet God dus toch iets?

Ook in het jaarlied komt het thema van vandaag ons tegemoet.

We willen ons oor te luisteren leggen bij een stukje uit het lijdensverhaal van Marcus dat Geert van Oyen ons heeft aangegeven als leessleutel voor ons thema.

Marcus schrijft voor een zwaar beproefde gemeenschap die wist van verraad, martelingen, de kans op een verschrikkelijke dood en van Gods zwijgen te midden van deze duisternis. Ze ervaarde van dichtbij dat christen-zijn, niet enkel een zaak is van een eens afgesproken geloofsbelijdenis, maar van Jezus volgen op diens weg. Een weg die het lijden niet uit de weg gaat. Een weg die opnieuw begint als het schijnbaar voorbij is.

Er komen verschillende personages in het stukje voor: Jezus en omstaanders die hem verkeerd begrijpen. Een man die hem te drinken wil geven. Een centurio of honderdman. Elk personage met zijn eigen geschiedenis, herkomst en beweegredenen...

Evangelielezing Mc. 15,33-39

Duiding

Laten we beginnen bij de verschillende personages.

JEZUS roept met luide stem het eerste vers van psalm 22 (Mijn God, mijn God, waarom heb je mij in de steek gelaten?) en geeft de geest. Het vers past bij de duisternis die bij klaarlichte dag gevallen is over heel het land. Het is een vers van uiterste

verlatenheid. Alle leerlingen zijn gevluht. Laat God hem nu ook in de steek? Doet God echt niets?

OMSTAANDERS, hoe verschillende ze ook zijn, begrijpen Jezus niet zomaar. 'mijn God' (Eloï) wordt verstaan als 'Elia'. Het psalmgebed wordt door hen gehoord als een roepen van de profeet die zou terugkeren als de Messiaanse eindtijd zou zijn aangebroken. Omstaanders spotten daarmee.

DE MAN MET DE RIETSTOK loopt weg om een spons in wijn te dopen en Jezus te drinken te geven. De Nederlandse vertaling laat hem spottend zeggen: Laten we eens kijken of Elia hem eraf komt halen. Maar het Grieks kan ook verstaan worden als een reactie tegen de omstaanders: Laat af! Laten we eerst zien wat er gebeurt en of Elia hem eraf komt halen. Op deze manier spot deze man niet maar laat ruimte voor het onverwachte. Hij reageert bovendien tegen de spotters.

DE HONDERDMAN ziet hoe Jezus de geest geeft en zegt: deze mens was zoon van God. De Honderdman staat tegenover Jezus. Zijn uitspraak wordt meestal positief uitgelegd, maar kan ook spottend begrepen worden: en deze mens was zoon van God? (zie hem daar nu hangen...)

GOD zelf doet niets. Geen Stem uit de hemel, geen ontkomen aan de dood.
Doet God het voorhangsel van de tempel scheuren van boven tot beneden?
Doet de gave van Jezus' Geest openkomen voor een nieuwe werkelijkheid?

Misverstanden te over in het Marcusevangelie. Dubbelzinnigheden bij de vleet in zijn 'Blijde Boodschap'. Was dat de bedoeling? Lopen wij voortdurend gevaar God in een vakje vast te willen zetten, wanneer het aankomt op de echtheid van ons geloof en wij Jezus' weg van dienstbaarheid onbegaanbaar vinden?

Uitwisseling

God doet niets.

Dat is het thema waarrond we vieren.

Hoe is dat voor jou?

Lied: Geef ons dat wij durven leven

Geloofsbelijdenis

**Wij geloven in de kracht van verhalen zoals in de Bijbel
die ons het leven laten leven met en voor de anderen.**

**Het grote voorbeeld voor ons is Jezus
maar ook meer en minder bekende mensen.**

**Wij geloven dat alle mensen nood hebben
aan een leven in gemeenschap
en dat iedereen daar
zijn deel toe kan bijdragen.**

**Wij geloven dat het de moeite loont
-ondanks vallen en opstaan-
ons te blijven inzetten voor een wereld
waarin mensen leven in verbondenheid.**

Voorbeden - lied Nieuwe mens in ons geboren

Refrein zingen

Strofe 1 rustig lezen:

Wij bidden en vieren, verzamelen ons
tegen het spel van de macht, tegen het heersen van sterk over zwak,
tegen de moedeloosheid die om ons heen wordt uitgezaaid.

Strofe 1 en refrein zingen

Strofe 2 rustig lezen:

Wij bidden en vieren, verzamelen ons
tegen het elk voor zichzelf, tegen de angst voor anders en vreemd,
tegen de lege, de eenzame dagen: opdat wij een nieuw vertrouwen wagen.

Strofe 2 en refrein zingen

Strofe 3 rustig lezen:

Wij bidden en vieren, verzamelen ons
omwille van uw belofte, houd in ons wakker het dromen van vrede.
Maak ons sterk om staande te blijven, beziel ons met uw kracht die geneest.

Strofe 3 en refrein zingen

Tafelgebed

Voorganger 1

Tot U die geen stenen gooit, die niemand afschrijft,
niemand klasseert of veroordeelt keren wij ons toe als bevrijde mensen,
of toch als mensen op weg naar bevrijding.

En wij danken U, Heer,
voor die wonderlijke wegen
die gij met al uw mensen gaat: stap voor stap,
door donkere dagen van schuld en onmacht
naar een nieuwe, hoopvolle dag.
Gij blijft ons oproepen om mens te worden
meer en meer, om zoekend en tastend
op het spoor te komen van dat leven en dat geluk
dat gij van oudsher voor uw mensen droomt.

Voorganger 1

Wij danken U dat uw woord van verzoening
eens en voorgoed een menselijke stem,
een menselijk gebaar gekregen heeft in Hem:
"Ik veroordeel u niet. Sta op er is toekomst".

Voorganger 3

Hij is het die de blinden doet zien, doven doet horen,
verlamden doet lopen, dodelijk afgeschrevenen doet opstaan.
En daarom kunnen wij U niet genoeg danken.
En daarom willen wij Hem gedenken, ter sprake brengen
en vieren dat Hij met zijn vrienden aan tafel is gegaan...

Voorganger 1

*Jezus Mensenzoon die onze weg is naar het leven,
nam de laatste avond dat hij met zijn vrienden samen was wat brood,
liet het in zijn handen rusten
en koesterde het met een eerbiedig zwijgen.*

Hij dankte god ervoor

*en brak het toen om te verdelen
neem allen een stuk, zei hij, en eet maar
want in dit gebaar kom ik naar jullie*

Delen van brood

*Toen nam hij een beker met wijn en liet hem rondgaan
want hun dorst naar diepe verbondenheid was groot.
Drink hieruit zei hij
deze wijn moet liefde worden - verwantschap uit hetzelfde bloed*
Drinken van de wijn met heildronk op mensen en wensen

Voorganger 2

Als bevrijde mensen vieren wij dat Hij leeft -vandaag -
hier in ons midden -hier in ons hart.
En dat willen wij blijven doen totdat Hij komt
om alle mensen tot hun recht te laten komen.

**Om uw goede geest bidden wij, Heer,
dat wij elkaar met nieuwe ogen mogen zien,
dat wij elkaars tekorten mogen blijven dragen,
dat wij elkaars naam mogen beschermen.
Maak ons dankbaar voor het goede
en voor het leven van ieder mens.**

Voorganger 3

Dan zal aan het licht komen en duidelijk worden
-nu al -dat Uw Rijk over ons is gekomen,
dat Uw droom met al uw mensen waar kan worden
en dat mensen bevrijd kunnen worden van alle kwaad...

Onze Vader (gezongen)

Vredewens

Lezer 1.

Ik zie de hemel opengaan, de aarde in het licht
van mensen die elkaar zien staan, Gods eigen aangezicht.

Lezer 2.

Ik zie de wereld omgekeerd, het laagste bovenaan,
het ongeziene in het licht, uit niets groeit Gods bestaan.

Lezer 3.

Ik zie het lang beloofde land, waar alles wordt gedeeld,
van grond tot licht, van steen tot brood, wij zijn Gods evenbeeld.

Lezer 4.

Ik zie een stad van puur kristal, de leugens zijn voorbij.
Wij leven in doorzichtigheid, Gods waarheid leven wij.

Lezer 5.

Ik zie de aarde vol sjaloom, de ongeest weggeleefd!
Ontmaskerd staan wij voor elkaar en zie: de vrede leeft!

Voorganger 1 nodigt iedereen uit die wil meewerken aan deze 'aarde vol sjaloom'
mee recht te staan en elkaar deze sjaloom toe te wensen

Slotgebed en zegen

God doet niets - hij gaat met ons op weg - zij staat naast ons

Mededelingen

Slotlied Wij kunnen de ogen niet sluiten

Voor de viering maakten we gebruik van

Nota's van de studiedag met Geert van Oyen - juni 2019

Een artikel van Dries van den Akker S.J. in Ignis webmagazine: Hoe Marcus in Jezus'
leven en dood uiteindelijk de Gezalfde herkent.

Elly, Gerarda, Marc

Lezende oude vrouw|Gerrit Dou|1631-32

Dit portret werd lange tijd beschouwd als een portret van Rembrandts moeder, later bleek dat niet zo te zijn, maar het staat nog steeds zo bekend. De oude vrouw leest het begin van het negentiende hoofdstuk van het evangelie van Lucas. Daarin staat dat wie werkelijk goed wil doen, zoveel mogelijk van zijn bezittingen aan de armen moet schenken. Deze boodschap is nog niet helemaal doorgekomen bij deze vrouw, want ze draagt zeer kostbare kleding. Een prachtig portret in ieder geval, wat je in het Rijksmuseum kunt bewonderen.

Als aandenken een extraatje:

Hoe Marcus in Jezus' leven en dood uiteindelijk de Gezalfde herkent

Jezus eindigt aan het kruis. Is dat nu de Gezalfde (Messias) uit Jesaja? Hij die Gods koningschap vestigt? Tja, deze afloop had eigenlijk niemand zien aankomen.

'Begin van de Goede Boodschap (Evangelie) van Jezus Christus, zoon van God.' Zo begint Marcus zijn boek over Jezus. Het woord 'Goede Boodschap' ontleent hij aan de profeet Jesaja. Die gebruikt het woord nooit als zelfstandig naamwoord, maar steeds als werkwoord: 'goede boodschap brengen'. Die Gezalfde zal herkenbaar zijn aan het feit dat hij vertrapten van hart geneest en geboeiden verlossing aankondigt.

Wat houdt die Goede Boodschap bij Jesaja in? Drie teksten zijn van doorslaggevende betekenis. In Jesaja 40: 9-10 luidt de Goede Boodschap dat God zelf onderweg is naar Jeruzalem. In hoofdstuk 52 vers 7, dat God onderweg is naar Jeruzalem om daar definitief zijn koningschap te vestigen. En in hoofdstuk 61 vers 1 luidt de Goede Boodschap dat God zijn Gezalfde (Messias, Christus) zal zenden om zijn koningschap te vestigen. Die Gezalfde zal herkenbaar zijn aan het feit dat hij vertrapten van hart geneest en geboeiden verlossing aankondigt.

Jezus volgt naadloos Jesaja's profetie

Welnu, in de loop van zijn boek laat Marcus zien dat het leven van Jezus precies verlopen is volgens die profetieën van Jesaja. In het eerste deel van zijn Evangelie toont hij aan dat Jezus aldoor Messiasarbeid verricht door mensen te genezen, vertrapten van hart op hun voeten te zetten en gevangenen - in alle betekenissen van dat woord - te verlossen. Dat moest leiden tot het inzicht bij zijn leerlingen dat hij

inderdaad de Messias was. Dat gebeurt met de belijdenis van Petrus (Marcus 8 vers 29): 'U bent de Gezalfde (Messias)!'.

Als dat eenmaal tot zijn omgeving is doorgedrongen, ligt de weg open om naar Jeruzalem te gaan. Daar zal hij doen wat Jesaja had aangekondigd: Gods koningschap vestigen. Welnu, op het moment dat Petrus Jezus belijdt als de Gezalfde (Messias), begint Jezus aan het tweede deel van zijn leven: zijn opgang naar Jeruzalem (Marcus 8 vers 22 tot hoofdstuk 10 vers 52). Gods koningschap is inderdaad een feit wanneer Jezus door zijn volgelingen juichend in Jeruzalem wordt binnengehaald (Marcus 9: 10-11): 'Gezegend de komende in de Naam van de Heer. Geprezen het komende koningschap van onze vader David!' Hij komt in naam van de Heer, zoals Jesaja had voorspeld. Hij is zoon van koning David. Om dat te benadrukken gebruikt Jezus hetzelfde ritueel als destijds koning Salomo, de zoon van David: hij komt in alle nederigheid op een muilnier de stad binnen (vergelijk 1 Koningen 1: 38-40).

De Gezalfde vestigt het koningschap

Je zou verwachten dat daarmee Marcus' boek voltooid is. Gods koningschap is definitief gevestigd in Jeruzalem, in de persoon van zijn Gezalfde. Maar tot onze verbazing is de geschiedenis nog niet ten einde. Dat is pas het geval als ook de wereldmacht van dat moment, het Romeinse Rijk, erkent dat Gods koningschap gekomen is. Die gebeurtenis wordt ingeleid op het moment dat Pilatus, de vertegenwoordiger van het Romeins Imperium, aan Jezus vraagt (Marcus 15: 2): 'Bent u de koning van de Joden?'. Dat koningschap krijgt definitief zijn beslag als de Romeinse soldaten hem spottenderwijs hun koninklijke hulde brengen en hem kronen met een doornenkroon (Marcus 15: 17-18). Als Pilatus Jezus' koningschap bevestigt met een bordje op het kruis boven zijn hoofd (hoofdstuk 15: 26): 'De Koning van de Joden'. Zeer waarschijnlijk cynisch bedoeld. Maar daarom - in de ogen van Marcus - niet minder waar. Het wordt eens te meer bevestigd door de Romeinse honderdman onder het kruis (hoofdstuk 15 vers 39): 'Waarlijk deze mens wás zoon van God'.

Nu pas is de profetie van Jesaja ten volle vervuld. Jezus, de gekruisigde 'Koning' en 'Zoon van God', de climax van het Oude Testament. Wie had nu ooit gedacht dat de voorspelling van Jesaja over de Goede Boodschap van de Gezalfde op die manier moest worden uitgelegd?